

När solen sjunker, då är fastan över

Yahya ibn Yahya, Abu Kurayb och Ibn Numayr berättade för oss – och de var överens i ordalydelsen. Yahya sade: Abu Mu‘awiyah informerade oss. Ibn Numayr sade: Min far berättade för oss. Och Abu Kurayb sade: Abu Usamah berättade för oss – alla från Hisham ibn Orwah, från hans far, från Asim ibn Omar, från Omar – må Allah vara nöjd med honom – som sade:

Allahs Sändebud ﷺ sade: *'När natten har kommit, och dagen har gått bort, och solen har gått ner, då har den fastande brutit fastan.'*

Ibn Numayr nämnde inte ordet *'då'* (*faqad*)."

[Återberättad av Imam Muslim]

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَحْيَى، وَأَبُو كُرَيْبٍ وَابْنُ نُمَيْرٍ – وَاتَّفَقُوا فِي اللَّفْظِ – قَالَ يَحْيَى أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، وَقَالَ ابْنُ نُمَيْرٍ، حَدَّثَنَا أَبِي وَقَالَ أَبُو كُرَيْبٍ، حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ، جَمِيعًا عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ عُمَرَ، – رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ – قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ” إِذَا أَقْبَلَ اللَّيْلُ وَأَدْبَرَ النَّهَارُ وَغَابَتِ الشَّمْسُ فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ ” . لَمْ يَذْكُرِ ابْنُ نُمَيْرٍ ” فَقَدْ ” .

Förklaring av hadithen

Hadithen återges genom flera parallella och starka isnad-vägar som möts hos Hisham b. Orwa, vidare via hans far Orwa, Asim b. Omar och slutligen Omar b. al-Khattab. Profeten ﷺ säger:

”När natten har kommit, dagen har vänt bort och solen har gått ned – då har den fastande brutit fastan.”

Ibn Numayr nämner inte ordet *”faqad”* i sin version, men meningen förblir densamma. Hadithen är en av de mest centrala texterna i fastans rättslära, eftersom den definierar **den exakta tidpunkten** då fastan avslutas. Den förenar juridisk precision, kosmisk observation och profetisk pedagogik.

Teologisk analys

Fastan avslutas med solnedgång – inte med mörker eller stjärnor

Profeten ﷺ anger tre samtidiga tecken:

1. **”När natten kommer”** – *idha aqbalā al-layl*
2. **”När dagen vänder bort”** – *wa adbarā al-nahar*
3. **”När solen har gått ned”** – *wa ghabat al-shams*

Dessa tre uttryck beskriver **samma ögonblick** från tre perspektiv:

- nattens inträde,
- dagens reträtt,
- solens försvinnande.

al-Nawawi förklarar att hadithen är ett av de tydligaste bevisen för att fastan bryts **omedelbart** vid solnedgången, utan att vänta på mörker, stjärnor eller färgförändringar på himlen.

Ibn Hajar betonar att Profeten ﷺ uttrycker detta med tre parallella satser för att undanröja varje tvekan eller överdriven försiktighet.

al-Qurtubi kopplar detta till Koranens ord: *”...till natten kommer.”* (2:187) och förklarar att ”natten” i shari‘a börjar vid solnedgången, inte vid mörker.

Fastan är knuten till kosmiska tecken – inte mänskliga uppskattningar

Hadithen visar att fastans slut är:

- **objektivt** (solens faktiska nedgång),
- **universellt** (gäller alla tider och platser),
- **enkelt** (ingen beräkning krävs).

Detta är en del av islams *taysir* – gudomliga lättnad.

Ibn Hajar skriver att hadithen är ett skydd mot två ytterligheter:

- att bryta fastan för tidigt,
- att vänta för länge av överdriven försiktighet.

Profetens ﷺ ord är en balans mellan dessa.

Den fastande "har brutit fastan" – även innan han äter

Profeten ﷺ säger inte: "då *må* han bryta fastan", utan:

"då *har* den fastande brutit fastan."

Detta är en juridisk formulering som betyder:

- fastan är **fullbordad** vid solnedgången,
- själva ätandet är en **följd**, inte en förutsättning.

al-Nawawi förklarar att detta uttryck är en metafor för att fastans tid är över, även om personen ännu inte hunnit äta.

Språklig analys av nyckel uttryck

”إِذَا أَقْبَلَ اللَّيْلُ” – ”när natten kommer”

- *aqbala* betyder ”att närma sig”, ”att komma framifrån”.
- Språkligt antyder det att natten ”träder in” över horisonten.

”وَأَدْبَرَ النَّهَارُ” – ”och dagen vänder bort”

- *adbara* betyder ”att vända ryggen”, ”att dra sig tillbaka”.
- Det är en poetisk och kraftfull bild av dagens reträtt.

”وَعَابَتِ الشَّمْسُ” – ”och solen har gått ned”

- *ghabat* betyder ”att försvinna”, ”att gå i gömsle”.
- Språkligt är detta den mest konkreta indikatorn.

”فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ” – ”då har den fastande brutit fastan”

- *faqad* (som vissa versioner saknar) förstärker slutsatsen: ”då är det säkert att...”.
- *aftara* betyder ”att avsluta fastan”, inte nödvändigtvis att äta.

Språkligt är detta en juridisk deklARATION, inte en beskrivning av en handling.

Syntes

Hadithen lär oss flera centrala principer:

1. **Fastan avslutas exakt vid solnedgången**, inte vid mörker eller stjärnor.
2. **Tre kosmiska tecken** – nattens inträde, dagens reträtt och solens nedgång – beskriver samma ögonblick.
3. **Fastans slut är objektivt och universellt**, inte beroende av uppskattning eller försiktighetsprinciper.
4. **Den fastande anses ha brutit fastan vid solnedgången**, även innan han äter.
5. **Profetens ﷺ språk är juridiskt precist och pedagogiskt förstärkt** genom tre parallella uttryck.
6. **Klassiska lärda** som al-Nawawi, Ibn Hajar och al-Qurtubi använder denna hadith som huvudtext i diskussionen om fastans exakta slutpunkt.

[«När godheten följer solnedgången](#)

[Fastan är en disciplin, inte en asketisk avhållsamhet»](#)

- [Bönen gudomlig befallning](#)
- [Nationalismens Uppkomst i den Muslimska Världen](#)
- ['Awrah för män och kvinnor inom och utanför bön](#)
- [Bönen mellan befallning och uphöjelse](#)
- [Regeln om att be i Haram-kläder](#)
- [Att upphöja Allahs befallning är att be](#)
- [Förstå Koranen](#)
- [Lycka eller elände i nästa liv](#)
- [Frågor och svar angående ahl al-Kitabs Kött](#)
- [Rasism: Finns det en lösning?](#)